

یک‌شنبه ۲۹ شهریور ۱۴۰۵ | ۸ ربيع‌الثانی ۱۴۴۸

گزارش یک
زهرآچندری

رشد آمار کرونا و آنفلوآنزا در سال بدون واکسن

تزریق واکسن، ۴۰ تا ۶۰ درصد از ابتلا به آنفلوآنزا جلوگیری می‌کند اما رعایت بهداشت تنفسی، تهویه مناسب شست‌وشوی دست‌ها و استفاده از ماسک در محیط‌های شلوغ اهمیت بیشتری در پیشگیری از بیماری دارد

در شرایطی که تابستان کم‌کم بار و بندیش را می‌بندد تا جایش را به پاییز بدهد، و درست در شرایطی که کرونا و آنفلوآنزا در مسیر افزایش قرار دارند، همچنان خبری از واکسن آنفلوآنزا نیست! واکسنی که امسال نه فقط نوع وطنی‌اش تولید نشده، بلکه به خاطر بدعهدی کشورهای اروپایی و چالش‌های تحریم و مشکل همیشگی انتقال پول، هنوز به دستمان نرسیده‌است! این در حالی است که تزریق این واکسن معمولاً از نیمه شهریور ماه آغاز می‌شود و حداقل دو هفته زمان لازم است تا واکسن ایمنی لازم را به افراد بدهد. حالا اگر چه مسیرهای جایگزینی برای تأمین واکسن آنفلوآنزا پیش‌بینی شده و مسئولان در حال کارند، اما بدعهدی غربی‌ها در تأمین واکسن به پهنانه‌های تحریم، تکرار خدادهایی است که پیش از این نیز تجربه‌اش را داشته‌ایم. بیماری‌های فصل سرما امسال کمی زودتر آغاز شده‌اند. قباد مرادی، رئیس مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر وزارت بهداشت، با اشاره به افزایش موارد ابتلا به کووید-۱۹ و آنفلوآنزا طی سه هفته اخیر می‌گوید: «با ورود به فصل سرد و افزایش حضور مردم در محیط‌های بسته، احتمال افزایش بیماری‌های تنفسی وجود دارد، هر چند زمان و شدت موج آینده قابل پیش‌بینی نیست.» در چنین شرایطی امسال هنوز واکسن آنفلوآنزا درانریم!

■ **خبری از واکسن آنفلوآنزا نیست!**

بنا بود اواخر شهریور ماه واکسن آنفلوآنزا لاقل برای گروه‌های پر خط توزیع شود، ولی همچنان خبری از توزیع واکسن نیست!

البته بنا به تأکید وزیر بهداشت و دیگر کارشناسان حوزه سلامت، واکسن آنفلوآنزا برای همه مردم نیاز نیست و فقط گروه‌های پر خطر همچون کودکان، سالمندان، مادران باردار و مبتلایان به بیماری‌های سخت و صعب‌العلاج باید این واکسن را تزریق کنند. اما خب هنوز هیچ واکسنی برای این گروه‌ها هم در دسترس نیست. اما امسال چه شد که واکسن آنفلوآنزا در آستانه آغاز فصل سرد سال هنوز به داروخانه‌ها و مراکز درمانی نرسیده‌است؟

✚ خبر

جامعه

سرویس اجتماعی ۶۰-۸۸۵۲۳

جوان

۳

روزنامه جوان | شماره ۲۶۹۹

اداره

محمد رسولی *

نقدی حقوقی بر فرایند جدایی بحرین و نسبت آن با تمامیت ارضی ایران

موضوع بحرین، صرفاً یک بحث تاریخی یا احساسی نیست؛ بلکه مسئله‌ای چندلایه در قلمرو «حقوق عمومی»، «حقوق بین‌الملل» و «حافظه تاریخی ملت ایران» است. آنچه در سال ۱۳۴۹ رخ داد، فارغ از روایت‌های رسمی و ملاحظات سیاسی آن دوره، از حیث مبانی حقوقی و تشریفات لازم برای تغییر سرزمین، قابل نقد جدی است؛ نقدی که اگر با منطق حقوقی و استناد روشن مطرح شود، می‌تواند به بازخوانی منصفانه‌تر یکی از حساس‌ترین رخدادهای معاصر یاری رساند.

۱. **تمامیت ارضی، امر ملی است نه محلی**

در حقوق عمومی، سرزمین جزء ارکان بنیادین «کشور» است. تغییر در سرزمین -اعم از واگذاری، تجزیه یا پذیرش استقلال یک بخش -امری نیست که صرفاً با خواست یک جمعیت محلی و بدون طی تشریفات ملاحظت‌دار در سطح حاکمیت ملی تحقق یابد. حتی اگر «اراده مردم» را عنصر مهمی بدانیم، اراده مردم به‌تنهایی جایگزین «سازوکار قانونی تغییر مرزها» و «تصمیم نهادهای صالح کشور» نمی‌شود.

از همین زاویه، این گزاره که «هر جزء کشور می‌تواند تنها با تصمیم مردم بومی جدا شود»، دست‌کم در چارچوب حقوق عمومی ایران (و اصول کلاسیک حقوق دولت‌ها) گزاره‌ای قابل پذیرش نیست. موضوع سرزمین، متعلق به همه ملت است و تصمیم درباره آن باید در چارچوب قواعد حاکم بر حاکمیت ملی اتخاذ گردد.

۲. **اشکال در احراز اراده مردم بحرین**

یکی از مبناهای اصلی تصمیم سیاسی سال ۱۳۴۹، «احراز خواست مردم بحرین» بود. با این حال باید توجه داشت که سازوکار به‌کاررفته، به معنای دقیق کلمه «همه‌پرسی عمومی، آزاد، مخفی و قابلت» نبود. در آن فرایند، گزارش یک مقام مأمور از سوی سازمان ملل منجر به گرفتارنشی که به‌دلایل متعدد می‌تواند از حیث روش احراز اراده عمومی مورد نقد قرار گیرد؛ از جمله نبود صندوق رأی فرگیر، نبود رقابت سیاسی آزاد، و امکان تأثیرگذاری قدرت‌های مسلط در محیط آن روز، از این رو، ادعای اینکه «کثرت واقعی مردم بحرین خواهان جدایی بودند» دست‌کم نیازمند اثبات دقیق‌تر و سازوکار روشن‌تری است؛ و در مقابل، این نظر نیز قوت می‌گیرد که بخش مهمی از مردم اصل و تاریخی بحرین - که از نظر مذهبی عمدتاً شیعه‌اند و از حیث پیوندهای تبارشناختی و فرهنگی با کرانه‌های ایرانی خلیج فارس ارتباط عمیق دارند - لزوماً چنین خواستی نداشت‌اند.

۳. **مخالفت نمایندگان مجلس، نشانه مناقشه و فقدان اجماع**

در همان زمان نیز شماری از نمایندگان مجلس با جدایی بحرین به‌شدت مخالفت کردند. این مخالفت‌ها نشان می‌دهد که موضوع، حتی در سطح نهاد قانون‌گذاری آن دوره نیز یک امر بدیهی و اجماعی نبوده و ایرادهای مهمی به مبانی، مصالح و سازوکار تصمیم‌گیری وارد می‌دانسته‌اند. گرچه مخالفت اقلیت، به‌تنهایی موجببطال یک تصمیم نمی‌شود، اما از منظر حقوق عمومی یک قرینه مهم است: قرینه‌ای بر اینکه «تصمیم درباره سرزمین» یا مناقشه جدی همراه بوده و دست‌کم باید با نهایت دقت و طی همه تشریفات قانونی انجام می‌گرفت.

۴. **گره اصلی: تشریفات تقنین و نبود «توضیح» مقام عالی کشور**
مهم‌ترین نکته حقوقی در نقد فرایند جدایی بحرین، مسئله «تشریفات لازم برای قانون شدن مصوبات» در نظام حقوقی وقت است. مطابق قانون اساسی حاکم بر ایران در نظام مشروطه، مصوبات تقنینی برای تبدیل شدن به قانون لازم‌الاجرا «را نیازمند طی مراحل مقرر بوده‌اند؛ از جمله نه‌حائیهی که در اصطلاح حقوقی آن دوره «توضیح همایونی» نام داشته و نقش تکمیل‌کننده فرایند تقنین را ایفا می‌کرده‌است.

بر این مبنا، اگر تصمیم مربوط به بحرین در قالب «مصوبه‌ای با آثار تقنینی» تلقی شود، بدون تحقق آن تشریفات نهایی، بحث جدی شکل می‌گیرد که آیا اساساً یک «قانون کامل‌شده» پدید آمده‌است یا خیر. به بیان روشن: اگر مصوبه‌ای مسیر قانونی لازم برای لازم‌الاجرا شدن را طی نکرده باشد، از منظر حقوق عمومی داخلی نمی‌توان آن را «مبنای قطعی برای اسقاط ادعای حاکمیت و تغییر سرزمین» دانست.

از همین رو، این استدلال طرح می‌شود که جدایی بحرین، از جهت حقوق عمومی داخلی، دست‌کم با یک نقص بنیادین مواجه بوده و به‌همین سبب، دعوی حقوقی «نفصال کامل و قطعی» محل تردید جدی است.
۵. **تفکیک میان «وضعیت حقوقی» و «وضعیت اعمال حاکمیت»**
البته باید میان دو مقوله تفکیک کرد: نخست «ادعای حقوقی و مشروعیت داخلی فرایند»، و دوم «وضعیت اعمال حاکمیت در عالم واقع». ممکن است کشوری در مقطعی اعمال حاکمیت بر بخشی از سرزمین را از دست بدهد، اما این امر همیشه به معنای سقوط قطعی حق یا زوال کامل ادعا از منظر اصول حقوق عمومی داخلی نیست؛ به‌ویژه اگر فرایند اسقاط یا انتقال، از حیث شکل و صلاحیت دچار ایراد باشد.

■ **جمع‌بندی**

بازخوانی پرونده بحرین، دعوت به تنشی یا شعار نیست؛ دعوت به دقت حقوقی و تاریخی است. پیوندهای کهن بحرین با ایران، جایگاه تمامیت ارضی به‌عنوان امر ملی، اشکالات وارد بر سازوکار احراز اراده عمومی، مخالفت‌های جدی در همان زمان، و مهم‌تر از همه مسئله تشریفات تقنین و «توضیح» در نظام حقوقی وقت، همگی نشان می‌دهد که روایت قانونی وی‌چالش‌بودن جدایی بحرین، قابل پذیرش ساده‌انگارانه نیست. اگر قرار است تاریخ سیاسی معاصر ایران به سود آینده‌بازخوانی شود، باید با زبان حقوق، با احترام به اسناد، و با حساسیت نسبت به مبانی حاکمیت ملی سخن گفت؛ و پرونده بحرین، یکی از روشن‌ترین مصادیق ضرورت چنین بازخوانی‌ای است.

ممکن است کشوری در مقطعی اعمال حاکمیت بر بخشی از سرزمین را از دست بدهد، اما این امر همیشه به معنای سقوط قطعی حق یا زوال کامل ادعا از منظر اصول حقوق عمومی داخلی نیست؛ به‌ویژه اگر فرایند اسقاط یا انتقال، از حیث شکل و صلاحیت دچار ایراد باشد.

✪ پژوهشگر تاریخ و شاهنامه‌شناس

حکومت

هشدار سازمان بازرسی به وزارت نیرو درباره احتمال وقوع سیلاب

معاون نظارت و بازرسی امور اقتصادی سازمان بازرسی کل کشور با هشدار نسبت به احتمال وقوع بارش‌های شدید و سیلاب در ماه‌های پیش‌برو، از وزارت نیرو و شرور شده‌های تابعه خواست با بازنگری در مدیریت مخازن سدها، لایروبی رودخانه‌ها و تقویت آمادگی عملیاتی، تهدیدات پیشگیرانه لازم را متناسب با شرایط هر منطقه در دستور کار قرار دهند. ستار مشتاق‌عالی در نامه‌ای به عباس علی‌آبادی، وزیر نیرو، با اشاره به تحلیل‌های سازمان هواشناسی و احتمال وقوع پدیده اقلیمی «ال‌نینو»، بر ضرورت آمادگی حداکثری بخش آب و شرکتهای تابعه برای مواجهه با بارش‌های حدی، سیلاب و آبگرفتگی در ماه‌های آتی تأکید کرد.

وی در این نامه خاطر نشان کرد: هر چند افزایش بارش‌ها فرصتی برای ذخیره‌سازی آب در سدهای بزرگ کشور است، اما وقوع بارش‌های شدید در بازه‌های زمانی کوتاه می‌تواند خسارات قابل توجهی به تأسیسات و زیرساخت‌های شهری، روستایی، اراضی کشاورزی و شبکه‌های انتقال آب وارد کند.

معاون سازمان بازرسی کل کشور تأکید کرد که بهره‌گیری از تجارب گذشته و اتخاذ رویکرد پیشگیرانه در مدیریت سیلاب، اکنون از اهمیت مضاعفی برخوردار است.

کشورهای مختلف را پایش می‌کند و بر اساس آن، ترکیب واکسن آنفلوآنزای فصل آینده تعیین می‌شود. بنابراین لزوماً هر سال ممکن است یک سویه کاملاً جدید پیداشده به همین دلیل واکسن آنفلوآنزا سالانه به‌روزرسانی می‌شود، چون ایمنی ناشی از واکسن قبلی ممکن است با ویروس‌های در گردش فصل جدید تغییرات کمتری داشته باشد. هاشمی با اشاره به تأثیر تحریم‌ها بر تأمین واکسن آنفلوآنزا خاطر نشان می‌کند: «تحریم‌ها باعث شد که ما نتوانیم به راحتی سال قبل، سویه مورد نیاز را داشته باشیم. تمامی بر نامه‌ریزی‌هایی که انجام دادیم، یک مصداق بیرونی مثل حمل‌ونقل می‌تواند تمام معادلات را به هم بریزد. فرآیند تأمین از ماه‌ها قبل آغاز شده بود، اما تأمین از یکی از منابع اصلی مطابق

میلیون عدد واکسن آنفلوآنزا تا پایان شهریور در اختیار معاونت بهداشتی برای گروه‌های پرخطر قرار می‌دهیم و امسال منابع تأمین ما از چین و روسیه خواهد بود. »

■ **بدعهدی اروپایی‌ها**
در تأمین واکسن آنفلوآنزا

محمد هاشمی، سخنگوی سازمان غذا و دارو، هم با گلایه از بدعهدی اروپایی‌ها در تأمین واکسن آنفلوآنزا و به همین دلیل در دنیا تولید واکسن آنفلوآنزا یک ماه به تأخیر افتاد، وی ادامه می‌دهد: «در عین حال شرکتهای تأمین‌کننده ما از بهمن و اسفند سال گذشته سفارش واکسن دادند اما شرکتهای خارجی امسال عملاً همراهی لازم را با ما نداشتند. از سوی دیگر به دلیل تغییر پروتکل سازمان جهانی بهداشت این تأخیر نیز رخ داد.» رئیس سازمان غذا و دارو تأکید می‌کند: «امسال یک

رئیس دیوان عدالت اداری:

دادرسی در دیوان کاملاً الکترونیکی است

قضایی و اداری دیوان عدالت اداری این تکلیف قانونی محقق و دادرسی‌ها به طور کامل الکترونیک شده‌است و مقدم بر بسیاری از دستگاه‌ها، تنها مرجعی است که همه امور را به صورت الکترونیک پیگیری می‌کند. عابدی اضافه کرد: در پی الکترونیکی شدن فرآیندهای قضایی در دیوان عدالت اداری، اکنون آمار مصرف کاغذ بسیار کاهش یافته‌است به طوری که سال قبل در پنج ماهه نخست حدود ۱۱ هزار بسته کاغذ خریداری شده‌بود و اکنون این میزان به هزار بسته رسیده‌است.

رئیس دیوان عدالت اداری گفت: اکنون بارگذاری‌های پرونده‌ها به صورت الکترونیکی انجام می‌شود و استفاده از کاغذ به زودی در دیوان عدالت اداری به صفر می‌رسد و در اثر این اقدام، ماهانه تا نرخ سال قبل، حدود سه میلیارد تومان صرفه‌جویی شده‌است؛ همچنین هزینه‌های جانبی دیگر مانند آرشيو و نگهداری نیز کاسته شده‌است.

عابدی اظهار کرد: با وجود اینکه رسیدگی‌ها در دیوان عدالت اداری

کاملاً الکترونیکی انجام می‌شود، ممکن است برخی افراد برای پیگیری پرونده خود نیاز به مراجعه حضوری داشته باشند که برای این مهم امکان ملاقات‌های الکترونیک با رئیس دیوان فراهم شده است و در این زمینه امکان مطالعه پرونده وجود دارد. وی با اشاره به راجع خود کار پرونده‌ها در دیوان عدالت اداری گفت: اکنون ارجاع پرونده‌ها الکترونیک است؛ در حالی که پیش از این ارجاع پرونده‌ها فرایندی زمان‌بر بود اما اکنون پس از تشکیل پرونده در همان روز، ارجاع پرونده به صورت سیستماتیک به شعب انجام می‌شود و این اقدام در کوتاه کردن زمان دادرسی مؤثر است. عابدی با بیان اینکه اکنون فرایند بایگانی در دیوان عدالت اداری حذف شده‌است، افزود: اکنون دیگر پرونده‌ای برای بایگانی فیزیکی وجود ندارد و حتی ممکن است به تدریج منشی نیز حذف شود، هر چند که باید برای بهینه‌سازی منابع انسانی بر نامه‌ریزی لازم صورت گیرد.

عابدی اظهار کرد: با وجود اینکه رسیدگی‌ها در دیوان عدالت اداری

رئیس دیوان عدالت اداری با تشریح دستاوردهای اجرای قانون جدید این دیوان گفت: تمامی فرایندهای رسیدگی و ارجاع پرونده‌ها اکنون به صورت الکترونیکی انجام می‌شود و با توسعه این روند، استفاده از کاغذ در دیوان عدالت اداری به‌زودی به صفر می‌رسد.

حجت‌الاسلام والمسلمین احمد عابدی افزود: قانون دیوان عدالت اداری در سال ۱۴۰۲ بر گرفته از اصل ۱۷۲ قانون اساسی تصویب شد و براساس آن، مردم برای نظم‌خواهی از اقدامات حاکمیت به مرجعی که مطابق قانون اساسی عالی‌ترین مرجع برای رسیدگی به شکایت مردم است، پیش‌بینی شده‌است. وی با اشاره به ماده ۱۱۳ قانون برنامه هفتم پیشرفت، اظهار کرد: در این قانون قوه قضائیه مکلف شده‌است که دادرسی را الکترونیک کند و برای نخستین‌بار قبل از اتمام دوره پنج ساله قانون برنامه پیشرفت، به همت همکاران

✚ گزارش ۲

مپساگردیدی

یکی از والدینی که فرزندش در یک مدرسه خاص پسرانه در تهران درس می‌خواند، می‌گوید: «صلاً تصور کنید که مبلغی که مصوب می‌شود مسئولان اعلام می‌کنند که نباید شهریه‌ها از آن فراتر برود، مدارس تابع آن هستند! نه! آنها به بهانه‌های مختلف، مبلغ بیشتری می‌گیرند و مدرسه پسرانه شناخته‌شده در استان البرز تحصیل می‌کند نیز از هزینه‌های جداگانه بابت برنامه‌های جانبی می‌گوید که هیچ کدامشان انتخابی نیست و به اجبار پرداخت می‌کنند.

به اعتقاد این والدین، نام و سابقه مدرسه هم در انتخاب خانواده‌هایی تأثیر نیست. آنها تصور می‌کنند تحصیل در یک مدرسه شناخته‌شده می‌تواند فرصت‌های آموزشی

وقتی خانواده‌ها برای ثبت‌نام فرزندشان به مدارس غیردولتی مراجعه می‌کنند، معمولاً یک عدد به عنوان شهریه به آنها اعلام می‌شود، اما این تمام ماجرا نیست؛ بلکه سرویس، غذا، کلاس‌های فوق برنامه، اردو، آزمون‌ها و بعضی برنامه‌های آموزشی دیگر نیز به سه هزینه‌های سالانه تحصیلی دانش‌آموزان اضافه می‌شود و این ماجرا هر سال در حال تکرار شدن است. امسال نیز، در آستانه سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۶ بسیاری از والدین می‌گویند که فاصله میان مبلغی که درابتدا به آنها اعلام می‌شود و هزینه‌ای که در طول سال می‌پردازند، فاصله زیادی دارد. در عمده مدارس نیز، شهریه نسبت به سال گذشته افزایش چشمگیری پیدا کرده و خانواده‌هایی که فرزند بیشتری در سن مدرسه دارند، فشار بیشتری را تحمل می‌کنند.

■ **هزینه‌های فراتر از شهریه!**

مادر یکی از دانش‌آموزان پایه دهم در منطقه یک تهران می‌گوید خانواده‌اش مدرسه غیردولتی را به امید برخورداری فرزندشان از امکانات آموزشی بهتر انتخاب کرده‌اند، اما بعد از شروع ثبت‌نام متوجه شدند که هزینه‌ها فقط به شهریه مدرسه محدود نیست؛ «شهریه اصلی یک طرف است و بعد هزینه سرویس، غذا، کلاس‌های فوق برنامه، اردو و برنامه‌های مختلف هم اضافه می‌شود. وقتی همه این‌ها را کنار هم می‌گذاریم، رقم نهایی خیلی بیشتر از چیزی است که ابتدا تصور می‌کردیم».

او معتقد است: «پرداخت چندصد میلیون تومان برای تحصیل یک فرزند، برای خانواده‌ای با درآمد متوسط ساده‌ی حاجتی ممکن نیست، به‌ویژه اگر دو فرزند مدرسه‌ای داشته باشد.» روایت یکی دیگر از والدین نیز به تفاوت خود، متقاضی بیشتری دارند!